

Zato kličemo: Komur je na srcu kulturni napredek naroda, naj skrbi za to, da bo dobilo učiteljstvo zaslužen plačilo, naj skrbi za gmotno izboljšanje učiteljskega stanu.

Stanje šolstva, oziroma naroda je tako odvisno od stanja učiteljstva, kot je odvisna rast rastlin od vremena; če je vreme ugodno, je rast uspešna in nasprotno.

Če torej vse rečeno nakratko združimo v celoto, dobimo sledeče izvajanje:

Od stanja kulture je odvisno življenje in smrt vsakega naroda. Uspešno procvitanje kulture pa je mogoče le potom saniranega šolskega ustroja, k čemur je seveda šteti tudi gmotno stanje učiteljstva, ker le na ta način more izobrazba prodreti tudi v maso, in kdor ima srce za narod, je njegova sveta dolžnost delovati vselej in povsod v tem smislu. Vsakdo, ki tega ne stori, koplje grob svoji domovini; tisti pa, ki dela še celo v nasprotnem smislu, je pa krvnik svojega naroda. Vsaka država, ki se ne ogreva dejansko za zgoraj omenjena stremjenja, je svoj lasten grobokop, in država, ki zavzema celo nasprotno stališče, je sama svoj krvnik. In vprašamo: ali je treba iti daleč, da pridemo v tako državo? Odgovora nam ni treba zapisati, ker na to lahko odgovori vsak sam.

Nihče ne more biti tako hudoben, da bi si upal trditi, da je naš narod kultiviran, nasprotno pa tudi ne more nihče biti tako optimističen, da bi rekel: Dopolnjeno je! Nasprotno mora vsak uvideti, kdor količkaj pozna naše razmere, da je pri nas na kulturnem polju še vedno mnogo neobdelanega sveta, in da čaka delavcev na kulturnem polju še ogromno mnogo dela, posebno ker smo mi zaradi svoje burne zgodovinske preteklosti kulturno zaostajali in ker gre kultura hitro svojo pot naprej; kdor se je energično ne oprime, zaostane. Vkljub temu torej, da je pri nas tako potreba dobre organizacije na kulturnem polju, je vendar ravno pri nas cela jata ljudi, ki zaslužijo ime narodnih krvnikov. Oni so smrtni sovražniki ljudske omike, razen one enostranske, s katero izkušajo dognati svoje sebične namene. Vsak kulturni pojav hočejo zatreti že takoj v kali in zato napadajo šolo kot prvoborniljico na kulturnem polju z namenom, jo ali zatreti ali pa jo pridobiti za svoje namene. Imenujemo jih klerikalce.

Kjerkoli napravijo ti ljudje kak shod, udrihajo po šoli in ščuvajo ljudstvo proti nji.

Dobro je znana žalostna resnica, da je na Kranjskem več enorazrednic kakor pa dvorazrednic in večrazrednic in da glede tega daleč zaostajamo za drugimi kronovinami (kakor n. pr. za Štajersko). Da tak nedostatek močno ovira uspešno delovanje šole, mora uvideti vsak, ki ima zmožnost le količkaj misliti in ki ni tako in toliko hudoben, da bi lagal samemu sebi. Toda stranka, ki ima namen, da se loči od drugih framasonskih in anarhističkih strank (ime katoliška stranka) pa tega ne priznava. Glede tega je mogoče le dvoje: ali se v resnici tako malo na šolstvo razume, da ne more tega spoznati, ali pa, kar je istotako mogoče, da jo sili zavist, izvirajoča iz hinavske sebičnosti, da laže sami sebi. Če je pravo prvo, ji mi kar najodločneje prepovemo, vtikati se v naše zadeve, če je pa pravo drugo, ji povemo, da so kaj takega zmožne le podle in propadle duše.

Pri vsaki priliki kažejo svojo mržnjo do šole in do učiteljstva. Če bi se imela kje šola višje organizovati, kdo je tisti, ki z vsemi močmi nasprotuje temu delu? Duhovnik, ki straši ljudstvo s stroški, ki bi jih to povzročilo, ki jih hoče dobiti na svojo stran s tem, da jim po svoje dokazuje nepotrebo takega podvzetja, češ, saj je že dovolj šole, ni absolutno nič prida!

Večkrat smo že čitali v »Slovincu« ali »Domoljubu«, da zidajo tukaj in tam novo šolo. Ali čitali smo tudi dostavek, da je to nepotrebno, ker napravlja stroške.

Vprašamo: V kak namen se pišejo take novice? Očividno v nikak drug kakor v ta, da z njimi bude v ljudstvu zlo voljo nad šolo in otežkočijo učiteljstvu njega stališče. Ravno tako rujejo zahrbtno in očitno, če v kakem kraju ustanavljajo novo šolo; in tako se zgodi, da je v kakem kraju ljudstvo proti šoli in učitelju tako nahujskano, da si ta vkljub svojemu plemenitemu delovanju kot učitelj ni svest svojega življenja pred farškimi zaslepljenci, da ga v svoji slepoti hočejo pobiti kot svojega največjega sovražnika. Zdaj pa vprašamo široko javnost in merodajne faktorje: Ali niso taki hujskači ljudje, ki so osebno nevarni in ki bi jih morali zapreti?

Na ta način hočejo zatreti in zamoriti vsak kulturni pojav. Da bi jim delo še uspešneje šlo izpod rok, se zaganjajo z vsemi sredstvi v učiteljstvo. Denuncirajo ga, kjer in kakor morejo, blatijo ga in obrekujejo, hoteč ga spraviti ob ugled. Zarotili so se tudi, ga gmotno uničiti in ne vztrajajo pri tem (krščanskem) delu nič manj kot cela štiri leta. In ni se čuditi njih vztrajnosti, če pomislimo, da s tem posredno zatirajo in more ljudsko kulturo, in to je v njih principu. Skoro gotovo bi nas bili že požrli, ali kar bi se v najugodnejšem slučaju zgodilo, nas prekrstili v svoje mežnarje, če bi ne imeli v zaščitnikih kulture nekaj pravih prijateljev. Prišli pa so sedaj časi, da apelujemo na svoje prijatelje, da pokažejo svojo naklonjenost v dejanskem zastopanju naših interesov in si zato h koncu želimo dvoje:

Pridno naj se množi število dejanskih prijateljev kulture; zaslužen plačilo pa naj zadene nje krvnike za njih radovoljno ubojstvo, ki z njim smrtno greše nad narodom.

Deželna učiteljska skupščina v Ljubljani.

C. kr. deželni šolski svet
za Kranjsko.

Št. 2960.

Ljubljana, 25. junija 1905.

Na podlagi II. člena ministrske odredbe z dne 8. maja l. 1872, št. 3306, M. V. Bl. št. 40, sklicuje c. kr. deželni šolski svet na dan 4., 5., 6., oziroma tudi 7. septembra t. l. deželno učiteljsko skupščino in postavlja na dnevni red sledeče razprave:

I. Katera učila mora imeti vsaka ljudska šola na Kranjskem?

II. Risanje na naših ljudskih šolah v smislu današnjih zahtev.

III. Pouk po oddelkih s posebnim ozirom na poldnevni pouk na ljudskih šolah na Kranjskem.

IV. Smeri, ki naj bi se po njih premenil učni načrt na kranjskih ljudskih šolah.

V. Eventualni predlogi članov deželne učiteljske skupščine, ki se morajo do 4. septembra t. l. pismeno javiti predsedniku skupščine, c. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku za ljudske šole.

Deželna učiteljska skupščina se vrši v veliki dvorani »Mestnega doma«.

V smislu člena II. § 12. ministrske odredbe z dne 8. maja 1872, št. 3306, M. V. Bl. št. 40, se priredi od 1. do 7. septembra t. l. na dekliški šoli pri Sv. Jakobu razstava učil.

Razstava bo obsegala sledeče oddelke:

I. Razstavo vseh potrebnih učil za posamezne kategorije kranjskih ljudskih šol.

II. Razstavo učil, ki so jih naredili kranjski učitelji sami.

III. Da dobi učiteljstvo vpogled v risanje po prosti metodi, razstavijo c. kr. moško in žensko učiteljišče, meščanska šola v Krškem in mestne šole v Ljubljani izdelke svojih gojencev, oziroma učencev.

IV. Vrhutega priredi založna tvrdka Pichlers Witwe & Sohn na Dunaju istodobno svojo lastno izložbo modernih učil in postavi v Mestnem domu skioptikon, kjer se vrše za deželne učiteljske skupščine vsak večer predavanja in demonstracije za učiteljstvo.

Priglasje za razstavo učil sprejema predsednik razstavnega odseka, c. kr. vadnični učitelj in okrajni šolski nadzornik Anton Maier v Ljubljani; razstavni predmeti pa naj se pošljejo najkasneje do 15. avgusta vodstvu I. mestne deške ljudske šole, Ljubljana, Komenskega ulice.

C. kr. okrajni šolski svet (c. kr. mestni šolski svet) se pozivlja, da nemudoma obvesti o tem c. kr. okrajno nadzornike, vse izvoljene člane deželne učiteljske skupščine in vsa šolska vodstva.

Za c. kr. deželnega predsednika:

Schaffgotsch, s. r.

* * *

Št. 3155.

Imenik

članov deželne učiteljske skupščine, ki se vrši o velikih počitnicah leta 1905 v smislu odloka c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 25. maja 1902, št. 1652.

A.) Na podlagi § 14. al. 3. ministrske odredbe z dne 8. maja 1872., št. 3306, M. V. Bl. 40:

C. kr. šolski nadzorniki:

1. Peerz Rudolf, c. kr. glavni učitelj v Ljubljani;
2. Zupančič Vilibald, profesor na c. kr. ženskem učiteljišču v Ljubljani;
3. Belar Albin, c. kr. profesor na državni realki v Ljubljani;
4. Turk Jožef, nadučitelj v Dolnjem Logatcu;
5. Thuma Ivan, nadučitelj v Postojni;
6. Kalinger Ferdo, nadučitelj v Toplicah;
7. Maier Anton, c. kr. vadnični učitelj v Ljubljani;
8. Stiasny Ljudevit, nadučitelj v Zagorju;
9. Črnivec Anton, ravnatelj c. kr. moškega in ženskega učiteljišča v Ljubljani;
10. Ravnatelj meščanske šole v Krškem?

B. Na podlagi § 14. al. 1. omenjene ministrske odredbe izvoljeni člani:

Šolski okraj Postojna.

11. Skala Anton, nadučitelj v Vipavi;
12. Rudolf Ivan, nadučitelj v Št. Vidu pri Vipavi;
13. Česnik Karel, nadučitelj v Knežaku.

Šolski okraj Kočevje.

14. Schescharg Franc, nadučitelj v Kočevju;
15. Windisch Josip, nadučitelj v Dolgi vasi;
16. Gregorač Franc, nadučitelj v Dolenji vasi pri Ribnici.

Šolski okraj Krško.

17. Rant Franc, nadučitelj v Radečah;
18. Schmidinger Ana, učiteljica v Krškem;
19. Lunaček Aleksander, nadučitelj v Št. Rupertu.

Šolski okraj Kranj.

20. Miklavčič Janja, učiteljica v Kranju;
21. Luznar Franc, nadučitelj na Primskovem;
22. Ivanc Franc, učitelj v Kranju.

Šolski okraj Ljubljana (mesto).

23. Konschegg Friderika, učiteljica v Ljubljani;
24. Jelenc Luka, učitelj v Ljubljani;
25. Črnagoj Franc, učitelj v Ljubljani (Barje).

Šolski okraj ljubljanska okolica.

26. Trošt Franc Ks., nadučitelj na Igu;
27. Gregorin Jožef, učitelj na Viču;
28. Petrovec Tomaž, nadučitelj v Polhovem gradu.

Šolski okraj Litija.

29. Zajec Jožef, nadučitelj, Veliki Gaber;
30. Andoljšek Bernard, nadučitelj, Litija.

Šolski okraj Logatec.

31. Benedek Jožef, nadučitelj v Planini;
32. Likar Hinko, nadučitelj v Grahovem;
33. Šest Andrej, nadučitelj v Cerknici.

Šolski okraj Radovljica.

34. Rasinger Mihaela, učiteljica v Radovljici;
35. Zavri Valentin, nadučitelj v Begunjah;
36. Rus Franc, nadučitelj na Bledu.

Šolski okraj Rudolfovo.

37. Kutnar Ivan, nadučitelj v Žužemberku;
38. Matko Martin, nadučitelj v Toplicah;
39. Jelenec Štipko, nadučitelj na Dvoru.

Šolski okraj Kamnik.

40. Letnar Lovro, nadučitelj v Mengšu;
41. Tomaž Ivan, nadučitelj v Moravčah.

Šolski okraj Črnomelj.

42. Šetina Franc, nadučitelj v Črnomlju;
43. Lovšin Franc, nadučitelj na Vinici.

C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko.

Ljubljana, dne 15. septembra 1902.

Za c. kr. deželnega predsednika: Schaffgotsch, s. r.

* * *

V tem imeniku pogrešamo imen tistih legitimnih zastopnikov učiteljstva, oziroma članov deželne učiteljske skupščine, ki so bili izvoljeni, pa so se preselili na službena mesta v druge okraje. Ker ne govori nikjer zakon, da ugasne s preselitvijo izvoljenčev tudi njegov mandat, smatra učiteljstvo, da so prizadeti delegati še vedno člani deželne učiteljske skupščine. — Deželni šol. svet v Ljubljani naj torej imenik članov izpopolni v navedenem smislu, da ne bo zmešnjav in nepravilnosti!